

[Ole Bjørn Kraft.]

sket, som om regeringens situation var nøjagtig den samme efter valget som før valget. Jeg tror, at regeringen meget snart — måske allerede under denne debat — vil blive klar over, at den har begået en meget alvorlig fejltagelse. Det er en meget usædvanlig situation, folketinget befinder sig i. Usædvanlig såvel ved den partiløse vægt, som valget har skabt, og hvis følger det vil kræve megen ansvarsbevidsthed, politisk klogskab og mådehold at overvinde, som derved, at det indtil videre ser ud til, at valget har været afholdt forsåvidt ganske forgæves, fordi regeringen indtil dato ikke har vist noget virkelig alvorligt tegn på, at den vil tage hensyn til vælgerens tilkendegivelse. Det vil være vanskeligt i vor parlamentariske historie at finde noget fortilfælde til en sådan holdning. Lad mig blot minde om situationen efter valget i 1947, fordi den kaster et skarpt lys over de nuværende forhold. Et flertal i tinget forkastede ministeriet Knud Kristensens Sydslesvigpolitik. Venstre drog konsekvensen, gik ud til valg og vendte tilbage med en af de største valgsejre i partiets historie. Men flertallet, der var sammensat — jeg beder om, at man erindrer, hvad dette flertal bestod af — af socialdemokrater, radikale og kommunister, eksisterede også efter valget og krævede regeringens afgang. Skønt venstre regeringen altså havde fået en fremgang, måtte den træde tilbage. Og det var fuldstændig korrekt.

Ved valget nu forkastede et overvældende flertal i folketinget regeringens økonomiske politik, som den gjorde til et ultimatum. Regeringen ville valget — og det siger jeg ikke noget til —, og den fik det og vendte tilbage, ikke som venstre med fremgang, men udregnet med den nye valglov anvendt på den tidligere tilstand med 2 mandaters tab — 21 000 stemmer færre — og med det samme flertal urokket mod sig. Der er i dag flere ikke-socialistiske stemmer i det danske folk end før valget, men alligevel har vi stadig en socialistisk mindretalsregering.

Ministeriet Hedtoft, der så stærkt krævede ministeriet Knud Kristensens afgang og var så forarget over, at det tøvede med at demissionere, har overhovedet ikke været inde på den tanke at demissionere og dermed give fri bane for en ubunden forhandling om regeringsdannelsen. Jeg betragter det som et parlamentarisk fejlgreb og uheldigt for folkestyret, at en klar vælgertilkendegivelse på denne måde siddes over-

hørig. Det er ikke uden risiko for et demokrati at gøre et valg til en farce.

Hvad er nu grunden til, at det er gået sådan? Og hvem har ansvaret? Ansvar er ikke alene regeringens — hvad jeg skal komme til —, men regeringen er ikke uden ansvar. For det første mener jeg, at ingen ville have kunnet bebrejde regeringen, hvis den umiddelbart havde draget den konsekvens af valget, at den havde overladt magten til andre. Der var jo forhånden en partikonstellation, der var lige så mandstærk som socialdemokratiet. Men dernæst, når statsministeren og socialdemokratiet absolut ikke ville være udenfor regeringen, kan man bebrejde dem, at ikke alle foreliggende muligheder for en ny regeringsdannelse blev forsøgt. Jeg ved nok, at statsministeren har sagt, at han har forsøgt alle muligheder for dannelsen af en flertalsregering, men statsministeren har ikke ret heri.

En flertalsregering kunne dannes på grundlag af den økonomiske politik eller på grundlag af udenrigs- og forsvarspolitikken. Det første blev forsøgt ved forslaget om en regering af socialdemokrater, radikale og venstre. Statsministeren vidste, at dette forsøg måtte mislykkes, da venstre allerede på forhånd havde afvist denne mulighed overfor tankens radikale fædre. Man kunne være gået et skridt videre og have undersøgt muligheden for en flertalsregering ved dannelsen af en egentlig samlingsregering — som der fra flere sider var talt om før valget — af fire eller fem demokratiske partier, men statsministeren synes ikke at have tænkt på denne mulighed. Endelig kunne man have undersøgt, hvorvidt der kunne dannes en flertalsregering med udgangspunkt i udenrigs- og forsvarspolitikken, en tankegang, der dog var naturlige end den kombination, som statsministeren forsøgte, og som til min forbavselse den socialdemokratiske ordfører stadig var så henrykt for — en kombination af socialdemokrater, radikale og venstre, som ville være blevet sprængt otte dage efter sin dannelsen på grund af indre modsætninger, når svaret til Atlantpagtrådet skulle afgives. Men statsministeren ville kun den ene vej. Var det, fordi han vidste, den var ufarbar, og at han derfor kunne sige, at der kun var hans egen mindretalsregering tilbage for kronen at støtte sig til?

Regeringen er dog ikke den eneste skyldige i det uføre, vi befinder os i. Den kan — ikke uden grund — henvise til den uklare holdning, to af de partier, der står imod